2

Ramazan Günlüğü

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
1447/2026

Ramazan Günlüğü

Tanıtım Şeması

Ayet

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı."

(Bakara suresi, 183. ayet.)

Hadis

"Ameller niyete göredir. Herkes sadece niyetinin karşılığını alır..."

(Buhârî, Bed'ül-vahy, 1.)

Ramazan Sözlüğü

Hicri Takvim:

Ay'ın hareketlerini esas alan bir takvimdir. Peygamber Efendimizin Mekke'den Medine'ye hicreti, bu takvimin başlangıcı kabul edilir. Hicri takvime göre bir yıl 354 gündür. Hicri aylar bazen 29 bazen 30 gün olur. Hicri takvimin ayları şunlardır: Muharrem, safer, rebîülevvel, rebîülâhir, cemâziyelevvel, cemâziyelâhir, recep, şaban, ramazan, şevval, zilkade, zilhicce.

Oruç, zekât, hac ve kurban gibi ibadetlerimizin zamanını hicri takvime göre belirleriz.

Mukabele
2. Cüz

Dua

"Allah'ım! Seni zikretmek, nimetlerine şükretmek ve sana en güzel biçimde ibadet etmek konusunda bana yardım et."
(İbn Huzeyme, Dua, 751.)

Mâni

Hakk'ın bize ihsanısın
Hem ayların sultanısın
Sen saadet kaynağısın
Ayların sultanı merhaba!

Esma-i Hüsna

Er-Rahmân

"Yarattıklarına ayrım yapmadan merhametiyle muamele eden."

Hiç ayırım yapmadan
Merhametle davranan
Zikredelim her zaman
O'nun adı er-Rahmân

Mustafa YILMAZ

Şehirler ve Mekânlar

Mescid-i Nebi

Mescid-i Nebi, hicretten sonra Medine'de inşa edilen ilk yapıdır. Taş temel üzerine tek sıra kerpiçten duvarla çevrilen mescidin bir tarafına Hz. Muhammed (s.a.v) ve ailesi için odalar yapılmıştı. Daha sonra Mescid-i Nebi, kıble yönü dışındaki üç tarafından genişletilerek bir kısmının üstü örtüldü. Emeviler zamanında biraz daha genişletilip kesme taş ile yapılan mescide mihrap, minber ve minareler eklendi. Abbasiler ve Memlükler dönemlerinde yine genişletilip kubbeler ilave edildi. Osmanlı Dönemi'nde tamamı yenilenen Mescid-i Nebi'nin simgesi olan yeşil kubbe yapıldı. Son olarak 1990'lı yıllarda yapılan genişletme ile Mescid-i Nebi dört yüz bin metrekarelik bir alana ulaştı. Hz. Muhammed'in (s.a.v), Ravza-i Mutahhara ismi verilen kabrini içinde bulunduran Mescid-i Nebi, Müslümanlar için en önemli mekânlardandır.

İbadet Adabı

İbadetlerimizi layıkıyla eda edebilmek için;

- Devamlılığa özen göstermeliyiz.
- Hz. Peygamber'in sünnetine uygunluğu esas almalıyız.
- Farz ibadetlerin yanında nafile ibadetleri de ihmal etmemeliyiz.
- Yüce Allah'ın huzurunda olduğumuz bilinciyle hareket etmeliyiz.

Sahabe Hayatları

Hz. Ömer

Kureyş kabilesine mensup olan Hz. Ömer, Mekke'de dünyaya geldi. Hz. Peygamber'in en yakın arkadaşlarından biridir. Vahiy kâtiplerinden olan Hz. Ömer, ikinci halifedir. Hz. Ömer'in, Müslüman olduktan sonra İslam'a çok büyük hizmetleri oldu. Halife seçildikten sonra adalet ve eşitlik prensiplerine bağlı kalarak devlet yönetiminde bazı düzenlemeler yaptı. İslam devleti, onun döneminde birçok fetihler gerçekleştirdi.

Hz. Peygamber'in yanından neredeyse hiç ayrılmayan Hz. Ömer, onunla birlikte bütün savaşlara katılarak Hudeybiye Antlaşması ve Veda Haccı'nda da bulundu.

Resulullah'ın kendisiyle birçok konuda istişare ettiği Hz. Ömer'in en meşhur lakabı Faruk'tur. Bu lakap "Hak ile bâtılı birbirinden ayıran" anlamına gelir. O, kul hakkı konusunda çok hassas davranmıştır. Hz. Ömer; adaleti, cesareti ve dürüstlüğü ile ümmetin takdirini kazanmıştır.

Hz. Ömer, 644 yılında şehit edilmiştir.

Bir Nasihat

Amellerinde amacın yalnız Allah'ın (c.c.) rızası olsun.

Günün Sorusu

Oruç çeşitleri nelerdir?

Oruç; farz, vacip ve nafile oruç olmak üzere üç çeşittir. Ramazan ayında tutulan oruç farzdır.

Sure

Bakara Suresi

Medine Dönemi'nde inmiştir ve 286 ayettir. Adını, Yüce Allah'ın İsrailoğullarına bir inek (bakara) kurban etmelerini emretmesi ve bunun üzerine gelişen olaylara dair 67-71. ayetlerde anlatılan kıssadan almıştır. Bu surenin üçte birinden fazlası İsrailoğullarına hitap eder. Bunun nedeni, Hz. Peygamber'in Medine'ye hicretinden sonra Yahudileri hak dine davet etmesidir. Surede, İsrailoğullarının ahlaken bozulmaları ve dinden sapmaları eleştirel bir yaklaşımla ele alınır. İslam'ın ana ilkeleri ve yüce ahlakı da gözler önüne serilir.

Kur'an-ı Kerim'in en uzun suresidir. Surede iman esasları başta olmak üzere Hz. Âdem'in yeryüzünde Allah'ın (c.c) halifesi olarak tayin edilmesi; onun cennetteki hayatı, şeytanın saptırmasına kapılması ve tövbe edip tövbesinin kabul edilişinin kıssası anlatılır. Hz. İbrahim'in kıssası, Kâbe'nin yapılışı ve kıble oluşu; namaz, oruç ve hacla ilgili hükümler gibi pek çok konu da surede yer alır.

Bakara suresinin 255. ayeti Âyetü'l-kürsî adıyla bilinir. Adını, ayetin içinde geçen ve "hükümranlık, ilim, kudret" gibi anlamlara gelen kürsî kelimesinden almıştır. Âyetü'l-kürsî'de tevhid inancının esasları açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bakara suresinin son iki ayeti ise Âmenerrasûlü ismiyle meşhur olmuştur. Peygamberimize Miraç Gecesi vahyedilen bu ayetlerde, İslam'ın esasları tekrar edilir. Müminlerin ayrılmaz vasfının Yüce Allah'ın ve Hz. Peygamber'in emirleri karşısında "işittik ve itaat ettik" demek olduğu, bu konuda eksik kalanların, Yüce Allah'tan af ve bağışlanma dilemeleri gerektiği ifade edilir.

Ramazan Güzellemeleri

"Oruç ibadeti, kendin olma mevsimi... Evet, insanın kendi olması pek müşkül, pek zor... Ramazan bu zoru aşma mevsimi!"

Bilal Kemikli
(Ramazan Güzellemeleri, Hayy kitap, İstanbul, 2015.)

Şiir

Şehr-i Ramazan Merhaba

Müştâk olup özlediğim
Şehr-i ramazân merhabâ
Bakıp yolun gözlediğim
Şehr-i ramazân merhabâ

Safâ geldin izzet ile
Dahî azîm ni'met ile
Mü'minlere rahmet ile
Şehr-i ramazân merhabâ

On bir aylık yoldan gelir
Bir ay bize mihmân olur
Müzniblere gufrân olur
Şehr-i ramazân merhabâ

Yunus Emre

Kültürümüzde Ramazan

Mahya

Osmanlı zamanından günümüze miras kalan mahya geleneği ramazan ayının habercisi gibidir. Ramazan ayında birden fazla minaresi olan camilerin iki minaresi arasına konulan dinî ifadeler, dualar ve güzel sözler içeren ışıklı yazılardır mahyalar. Minareler, ramazan ayı boyunca "Merhaba Ya Şehri Ramazan", "Hoş Geldin Mübarek Ramazan", 'Hoş Geldin On Bir Ayın Sultanı'', "Ramazan Berekettir" yazılarıyla aydınlatılır.

Oruç Ülkesi

Oruç, metafizik âleme açılan pencerelerin ortamıdır mümin için. Fizik karartıların gönül ışığıyla silinişi. Öteleri görüş ve ötelere eriş, maddî perdelerin inceltile inceltile öteyi gösterir hâle getirilişi.

Oruç, yaşadığımız günlük ve gündelik hayatı âdeta bir rüyaya çeviren mutluluk anahtarı. Kanatlanan gün demek oruç ayının gündüzü. Yerçekiminin etkisinin kayboluşu sanki benliğimiz ve eşyamız üzerinde.

Namazla, duayla birleşince oruç, büsbütün renklenmiş ve güçlenmiş olarak bizi, fizikötesi donanımların yıldızlı harmanisine bürür. Kalbimiz, İslâm'ın kişi için tayin ettiği edimlerle mümin kalbi hâline gelir. Oruçla, namazla, hac ve zekâtla kalp, kalp olur. İnanç, kalpte bu tür tecrübelerin tekrarıyla kökleşir. İnançtan davranışa, davranıştan inanca sürekli bir akış, oruç, namaz ve hac gibi ibadetlerin sağladığı bir kan dolaşımıdır.

Sebepsiz değildir oruç, sebepsiz değildir namaz. Mümin kişiliğinin oluşması için temel taşlarıdır. Bina, ruh binası bunlarla kuruludur. Maneviyatın kalesi, bunlarla yıkılmaz olur, pekişir.

Zaman, insanı hep ölüme götürürken, ramazan gelir, diriliş ayı başlar. Oruç ayı insanı ölüme değil, diriliş aydınlığına götürür. Âb-ı hayatta yıkanmaya, çiğ tanesinde göğü seyretmeğe ve gökkuşağının altından geçmeğe.

Sezai Karakoç

(Samanyolunda Ziyafet Oruç Yazıları, Diriliş Yayınları, 20. baskı, İstanbul, 2022, s. 121-124.)